



WWF

3/2023

Lehti elävän maapallon puolesta



ELÄMÄ PALASI NAALIN PESILLE

MONIMUOTOISUUS ON TALOUSHAKKUN TURVA

Jatkuvan kasvatuksen metsä säästyy avohakkuilta.

PERINTÖÄ LUONNON HYVÄKSI

Juhani Koskinen testamenttasi osan omaisuudestaan WWF:lle.

PAIKALLISET PADONPURUN PUOLESTA

Palokin koskien vapauttaminen auttaisi uhanalaisia kalakantoja.

SISÄLLYSLUETTELO

13 Talousmetsäkin voi olla monimuotoinen



18 Minne silakat katosivat?



19 Oppilaat innostuivat luonnonsuojelusta



Sivu 8

Ennätyksellinen pentuvuosi yllätti

- 6 Juha-Pekka Saarelaisen keksintö pysäyttää muoviroskan jo katukaivoon
- 7 Hupeneva merijää uhkaa jääkarhua
- 16 Palokin asukkaat toivovat koskiensa vapauttamista
- 20 Asiaa: Suomen ilmastoratkaisut kiinnostavat kansainvälisesti
- 21 Kentällä: Norsujen jäljillä Borneossa
- 22 Tuoreita onnistumisia
- 24 Kolumni: Voiko metsää omistaa?
- 25 Resepti: Helppo sienikeitto
- 26 Kummiaukeama

WWF-LEHTI

on lehti tukijoillemme Suomessa.
33. vuosikerta.

Seuraava lehti ilmestyy
joulukuussa 2023.

Osa lehden sisällöstä
tuotetaan Suomen
ulkoministeriön tuella.

JULKAISIJA

WWF

Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
Puh. 09 774 0100
toimitus@wwf.fi
wwf.fi
panda.org
WWF = Maailman Luonnon
Säätiö - World Wide Fund For
Nature, Suomen rahasto sr.
Y-tunnus 0215186-5

LAHJOITUSTILI

FI41 1572 3000 0111 89
MobilePay: 24620

KERÄYSLUVAT

Suomi RA/2022/549,
myönnetty 1.4.2022 koko
Suomen alueella Ahvenan-
maata lukuun ottamatta.
(Voimassa toistaiseksi
alk. 01.07.2022),
Ahvenanmaa Åland
ÅLR 2023/3397/27.4.2023
(1.7.2023-30.6.2024).
wwf.fi/keräyslupa

OSOITTEENMUUTOKSET JA TUKIJA-ASIAT

Puh. 040 192 3112
(arkisin klo 9-16),
tukija@wwf.fi

PAINO

Punamusta
ISSN 1458-5308

Painopaperi:

UPM Fine 120g
FSC Mix -sertifioitu

TOIMITUS

Päätoimittaja:

Noora Jussila

Toimituspäällikkö:

Minna Nyrhinen-Blazquez

Tekijät tässä numerossa:

Joonas Fritze
Saana Helmi
Anni Kytömäki
Helmi Lehtonen
Anna Ruohonen
Tiitu Saarikoski
Totti Toiskallio
Heidi Volotinen

Ulkoasu:

Alexandra Antell

Taitto:

Johanna Kulmalainen

Kansi:

Naali (*Vulpes lagopus*).

© Petri Piisilä / Metsähallitus / WWF

Elämme historiallisia

AIKOJA



Ainakin 25 pientä naalinpentua! Kun kuulin syyskuussa tämän ilouutisen, en ensin ollut uskoa korviani. Viime vuonna naali synnytti Suomessa poikaset ensimmäistä kertaa yli 25 vuoteen. Tuolloin tälle Suomen uhanalaisimmalle nisäkkäälle syntyi kolme poikasta.

Tuntuu suorastaan luonnonsuojelun lottovoitolta, että seuraavana vuonna uusia poikasia syntyy yli kahdeksan kertaa enemmän.

Naalin paluu Suomen pesimälajistoon on pitkäjänteisen suojelutyön tulosta. Mukana on myös ripaus onnekasta sattumaa, sillä naalille tärkeää ravintoa, myyriä ja sopuleita, havaittiin viime kesänä Lapissa enemmän kuin aiempina vuosina.

Luonnonsuojelussa hyviin uutisiin ei valitettavasti voi tuudittautua liian pitkäksi aikaa. Naalin suurin uhka on tällä hetkellä ilmastonmuutos, jonka etenemisessä on myös rikottu ennätyksiä.

Vain muutama päivä ennen uutista naalin pesinnästä levisi EU:n ilmastotietokeskus Copernicuksen uutinen, jossa arveltiin tämän vuoden olevan todennäköisesti maailman mittaushistorian kuumin. Helleaallot, metsäpalot ja äärimmäinen kuivuus ovat koetelleet monia maita.

Pohjoisen lajeille lämpenevä ilmasto tuo suuria haasteita. Ilmastonmuutos on tehnyt naalille tärkeistä myyrä- ja sopolisykleistä epäsäännöllisempiä ja avittanut ketun leviämistä pohjoiseen. Naalia isompi kettu vie usein voiton taistelussa pesäpaikoista tai ravinnosta.

Jos tahdomme suojella naalia jatkossa, meidän on pakko pystyä hillitsemään ilmastonmuutosta. Me WWF:llä teemme hartiavoimin töitä, jotta tämä maapallo olisi mahdollisimman hyvä paikka elää meille kaikille lajeille.

Tukeksi työllemme on nyt tärkeämpää kuin kenties koskaan aiemmin.

Liisa Rohweder
pääsihteeri, WWF Suomi

Tykkää, seuraa,
jaa ja vaikuta.
Yhdessä muutamme
maailmaa.



facebook.com/
wwfsuomi



@WWFSuomi
@LiisaRohweder



instagram.com/
wwfsuomi



wwf.fi/uutiskirje



wwf.fi
wwf.fi/kummiiksi
wwf.fi/yritykset

PINNALLA NYT

TYÖNTEKIJÖIDEMME
VINKIT SYKSYYN.



© AKI PERKA SINIKOSKI / WWF
**STELLA HÖYNÄLÄN-
MAA**, Ruokaohjel-
man ohjelmajohtaja

Kylmenevä sää ei tarkoita uintikauden loppua vaan alkua! Syksy on paras aika aloittaa uinti hitaasti viilenevissä luonnon-vesissä. Jos aloitat jo syksyllä, olet talven tullessa valmis avanto-uintikauteen.



© SIJA ANNILA / WWF
**ANNEMI USVA-
VÄNTTINEN**, Yritys-
yhteistyön johtaja

Syksyllä luonnossa on paljon hauskaa nähtävää ja tehtävää. Ota lapset tai lapsenlapset mukaan ja lähde rohkeasti kahlaamaan lehtikasoihin ja hyppelemään lätäköihin!

Vesiensuojelutyö Länsi-Uudellamaalla sai jatkoa

WWF:n työ Itämeren rannikon vesien laadun parantamiseksi, luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi ja roskaamisen vähentämiseksi saa jatkoa viime kesäkuussa alkaneessa RANKKU2-hankeessa. WWF on tehnyt Länsi-Uudellamaalla vesiensuojelu- ja ennallistamistyötä jo kahden vuoden ajan rakentamalla kosteikkoja, siirtoistuttamalla Itämeren avainlajeja meriajokasta sekä järjestämällä roskatalkoita. Uudessa hankkeessa jatketaan esimerkiksi meriajokkaan istutuksia, joista on saatu lupaavia tuloksia aiemmassa työssä.

Metsäpurojen puolesta -talkoissa ennallistetaan luontoa

Metsäpurojen puolesta -yhteistyössä on järjestetty kesän aikana talkoot Kuopiossa, Varkaudessa, Miehikkälässä ja Juuassa. WWF:n, Stora Enson ja Tornatorin yhteistyön tavoitteena on ennallistaa pääasiassa metsässä sijaitsevia pienvesistöjä takaisin luonnolliseen tilaansa. Kunnostustalkoilla autetaan monia lajeja, kuten uhanalaista taimenta.

Auttakaa luontoa yrityksenä. Ota yhteyttä: wwf.fi/yritykset



© VINCENT KNEEFEL / WWF-NETHERLANDS

USEAT LÄMPÖENNÄTYKSET RIKKOUTUIVAT KESÄLLÄ

Viime kesänä rikottiin useita epämiellyttäviä ennätyksiä. Ensin kesäkuu rikkoi ennätyksen maapallon mittaushistorian kuumimpana kuukautena ja heinäkuussa lämpötilat nousivat vieläkin korkeammalle.

Euroopan metsäpalotietojärjestelmän EFFIS:in mukaan elokuun loppuun mennessä Euroopassa oli palanut noin 40 prosenttia enemmän metsää kuin keskimäärin samaan aikaan vuodessa. Kreikassa metsäpalot pyyhkäsivät yhden Euroopan merkittävimmän suojelualan, Dadia-Lefkimi-Souflin kansallispuiston yli tuhoten alueen, jolla asui esimerkiksi Balkanin niemimaan ainoa pesivä munkkikorppikotkapopulaatio.

Metsien lisäksi myös valtameret kärsivät kuumuudesta. Elokuun alussa valtamerten merenpinnan päiväkohtainen lämpötila nousi 20,96 asteeseen. Kyseessä on mittaushistorian korkein päivittäinen keskilämpötila.

Merten lämpenemisen vuoksi monet merten avainekosysteemeistä, kuten koralliriutat, ovat vaarassa hävitä laajoilta alueilta kokonaan.

”Esimerkiksi Floridassa mitattiin heinäkuussa huima merenpinnan ennätyslämpötila, 38,44 celsiusastetta, mikä on kuin porealtaassa. Korkeiden lämpötilojen seurauksena laajoja alueita koralliriutoista on vaalentunut ja kuollut Floridassa”, sanoo WWF:n meriasiantuntija **Iiris Kokkonen**.

Tähän asti maailman valtameret ovat hidastaneet kasvihuonekaasupäästöjen ilmastovaikutusta, mutta lämpeneminen heikentää merien kykyä sitoa hiiltä.

Tärkeimpiä keinoja hillitä ilmastonmuutosta ja siten ehkäistä myös luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä ovat fossiilisten polttoaineiden käytön lopettaminen, hiilinielujen vahvistaminen ja ylikulutuksen lopettaminen.

Oikaisu WWF-lehden 2/23 juttuun

Toisin kuin WWF-lehden numerossa 2/23 kerrottiin, norsunluukaupan vastaisen ohjelman perustamista Aasiassa ei rahoitettu Suomen ulkoministeriön vaan kokonaan WWF Suomen ja kummien tuella.

Luonto on lahjan arvoinen

Luonto on antanut meille kaiken. Jotta korvaamaton luontomme säilyisi, on nyt yritysten vuoro auttaa.

© BILDAGENTUR ZOONAR GMBH / SHUTTERSTOCK

Tee yrityksesi
joululahjoitus jo tänään:
wwf.fi/yritysjoulu



MINNA NYRHINEN-BLAZQUEZ, Viestinnän asiantuntija

Tee yrteistä raikasta juomaa: laita kannuun esim. niput minttua, sitruunamelissaa ja oreganoa sekä hie-
man hunajaa. Kaada kiehuvaa vettä päälle, hauduta. Poista yrtit, jäähdytä ja nauti jäiden kanssa.



ANNA MUOTKA, Ympäristökasvatuk-
sen asiantuntija

Maahan pudonneesta syksyn lehdestä saat upean kirjanmerkin. Kirjan välissä kuivu-
neet lehdet voi ripus-
taa vaikka ikkunaan. Näin kaunis ruska-aika jatkuu kotona vielä hiukan pidempään.



MIKKO KUIRI,
Asiakkuuspäällikkö

Lähde porukalla tai yksin roska-
kävelylle! Pistä hanskat käteen ja ota roskakassi ja roskapihdit mukaan. Jos etsit innoitusta, seuraa somessa @roskapaiva-tiliä.



WWF muistaa Rauno Väisästä

WWF:n hallintoelimissä pitkään toiminut Rauno Väisänen kuoli kesäkuussa Indonesiassa. Väisänen toimi WWF Suomen hallituksessa vuosina 1995–2004, joista seitsemän vuotta puheenjohtajana. Lisäksi Väisänen toimi WWF Suomen hallintoneuvostossa vuosina 2004–2009. Väisänen oli eläintieteen dosentti ja työskenteli pitkään Metsähallituksen luontopalvelujohtajana.

”Tutustuin Raunoon toimiessani WWF:n hallintoneuvostossa ennen pääsihteerikauttani. Rauno oli ystävällinen ja toiset huomioiva ihminen. Hän oli sydämeltään luonnonsuojelija”, WWF Suomen pääsihteerinä Liisa Rohweder muistelee.

Avohakkuut korostuvat metsäneuvonnassa

Metsän jatkuva kasvatusta on ollut Suomessa sallittua 10 vuotta. Silti vain kolmannes metsänomistajista on kuullut metsäneuvojaltaan jatkuvasta kasvatuksesta, joka huomioisi luonnon avohakkuuta paremmin, selviää WWF:n kyselystä. ”Jos metsänomistajalle luontoarvojen ylläpito on tärkeää, hänelle tulisi antaa kattavasti tietoa siitä, miten tämän voi toteuttaa”, sanoo WWF:n johtava metsäasiantuntija Mai Suominen.

BHUTANISSA ELÄÄ NYT 134 LUMILEOPARDIA

Tuore arvio paljastaa Bhutanin lumileopardikannan kasvaneen lähes 40 prosentilla vuodesta 2016. Silloin kannan kooksi arvioitiin 96 yksilöä, ja nyt maassa arvioidaan elävän 134 lumileopardia.

Utinen on voitto lumileopardin suojelulle, sillä maailmanlaajuisesti näiden vuoristossa viihtyvien kissapetojen määrä on laskussa.

”Lumileopardia uhkaa etenkin elinympäristöjen häviäminen, saaliseläimien väheneminen sekä salametsästys. Ilmastonmuutos uhkaa kaventaa lumileopardin elinalueita entistä enemmän”, WWF:n suojeluasiantuntija Tanja Pirinen sanoo.

Lumileopardien suojelemista on hankaloittanut se, että ne ovat äärimmäisen arkoja, eikä niiden määrästä tai levinneisyydestä ole ollut tarpeeksi tietoa.

Tärkeä osa WWF Bhutanin työtä lumileopardien suojelemiseksi onkin ollut niiden elinalueiden ja määrän kartoittaminen. WWF Suomi tuki pitkään lumileopardien elinalueiden suojelua Bhutanissa Suomen ulkoministeriön ja WWF-kummien tuella.

Lumileopardia tutkitaan muun muassa maastoon asennettujen riistakameroiden avulla. Uutisen kuva on peräisin yhdestä niistä yli 300 kamerasta, joita käytettiin lumileopardien määrän selvittämisessä Bhutanissa.

WWF VASTAA

ASKARRUTTAAKO JOKIN? WWF:N ASiantuntijat VASTAAVAT.

Lähetä kysymyksesi meille: toimitus@wwf.fi

Miksi WWF suojelee Suomessa lajeja, jotka ovat muualla maailmassa elinvoimaisia?

”Kunkin lajin suojelun kannalta on tärkeää, ettei sen luontainen levinneisyysalue pienene. Siksi uhanalaisuutta on tarkasteltava valtioiden ja sitäkin pienempien alueiden, kuten maakuntien, tasolla. Jokainen maa on velvollinen suojelemaan lajistaan – ei siis riitä, että Suomessa erittäin uhanalaisella sudella tai hömötiaisella on elinvoimaisempia kantoja jossain muualla.

Jos jokin laji häviää kokonaan Suomesta tai joltain muulta alueelta, sillä voi myös olla yllättäviä vaikutuksia muuhun luontoon, sillä kullakin lajilla on oma roolinsa ekosysteemissä. Lisäksi lajeilla on itsesarvo.

Lajin suojelu koko sen luontaisella levinneisyysalueella on luonnon monimuotoisuuden suojelua myös siltä kantilta, että eri alueiden kannat ovat sopeutuneet elinalueensa olosuhteisiin kehittymällä evoluution myötä alalajeiksi tai muuten geneettisesti eroaviksi kannoiksi, jotka ovat itsessään ainutlaatuisia. Tästä hyvä esimerkki on saimaannorppa.”



PETTERI TOLVANEN,
Ohjelmajohtaja

TÄLLÄ PALSTALLA HAASTATELLAAN IHMISIÄ, JOTKA TUKEVAT WWF:N TYÖTÄ.

Juha-Pekka Saarelaisen Watec-yritys on asentanut hulevesisuodattimia jo yli 20 kaupungin katukaivoihin.



Suodatin pysäyttää

MUOVIROSKAT

TEKSTI HELMI LEHTONEN • KUVA JUHA-PEKKA SAARELAINEN

Suuri osa vesistöihimme päätyvästä roskasta huuhtoutuu kaduilta hulevesien mukana. Juha-Pekka Saarelainen keksi ratkaisun, joka pysäyttää roskat jo katukaivon suuaukolla.

Pohjois-Karjalassa Höytiäisen järven rannalla kasvanut **Juha-Pekka Saarelainen** sanoo, ettei hän valinnut työtä veden parissa, vaan vesi valitsi hänet. Jo kymmenen vuotta sitten hän päätti, miten aikoo kantaa kortensa kekoon suomalaisen luonnon suojelemiseksi. Nyt hän on kehittänyt hulevesisuodattimen, jonka on tarkoitus pysäyttää roskien kulkeutuminen vesistöihimme.

Hulevesi on kaduilta vesistöihin päätyvää vettä ja yksi merkittävimmistä roskien kulkureiteistä meriin. Hulevesien mukana vesistöihin kulkeutuu muun muassa tieliikenteen rengaskulumaa sekä kaduille jääneitä roskia. Itämeren yleisin muovirooska on tupakantumppi, joka useimmiten päättyy kaduilta mereen juuri huleveden matkassa.

Muovirooska merissä on maailmanlaajuisesti yksi vakavimmista uhista vesiekosysteemeille. Maailman merissä on jo nyt yli 15 miljoonaa tonnia muovijätettä. Suomen rannat ovat Itämeren roskaisimmat, ja jopa 90 prosenttia rantojemme roskista on muovia. Tarve ratkaisuille on huutava.

Saarelaisen kehittämä hulevesisuodatin on katu-

kaivon suuaukolla asennettava siivilän näköinen pussi. Se poistaa kaivoihin päätyvästä vedestä esimerkiksi tupakantumppit, muoviroskat ja purkan. Suodattimeen jää myös odotettua enemmän ravinteita ja liukoisia haitta-aineita, kuten öljyjä.

Idea hulevesisuodattimesta syntyi vuonna 2018, kun Saarelainen alkoi tutkia, millaisia ratkaisuja muualla maailmassa on keksitty huleveden puhdistamiseksi. Saarelainen sai apua tuotteen kehittelyyn monelta eri alan toimijalta.

”Yksi haaste oli saada suodatin kiinnitettyä kaivon kanteen niin, ettei se estä tien ylläpitoa, kuten auraimista”, kertoo Saarelainen.

Hulevesisuodatin on jo laajasti käytössä tekonurmikentillä. Kentiltä vesistöihin kulkeutuu rengasrouhetta, joka on tupakantumppien jälkeen Suomen vesistöjen toiseksi suurin mikromuovin lähde. Katualueilla suodatinta testataan Lahden ja Turun kaupunkien kanssa. Vastaanotto on ollut myönteistä.

”Eräs kenttäestari kysyi, miksi tämä tuote on tehty vasta nyt. Se on paras palaute, jonka ympäristö-insinööri voi saada”, kertoo Saarelainen. ■



Jääkarhu (*Ursus maritimus*)

Valkeaturkkinen jääkarhu on majesteettinen ilmestys: se on maailman suurin maalla elävä petoeläin, jonka urokset voivat olla kuonosta hännänpäähän mitattuina kolmimetrisiä ja painaa jopa 700 kiloa. Ravintoketjun huipulla olevalla jääkarhulla ei ole juurikaan luontaisia vihollisia – ihmistä lukuun ottamatta.

Pahin uhka jääkarhun tulevaisuudelle on ilmastonmuutos. Arktisella alueella ilmasto lämpenee nopeammin kuin missään muualla maailmassa, ja jääkarhulle elintärkeä kesäaikainen merijää hupenee vauhdilla. 1980-luvun alkuun verrattuna merijään kesäisin peittämä alue on pienentynyt jo yli kahdella miljoonalla neliökilometrillä. Vaikka jääkarhu on erin-

omainen uimari, sen on jäiden kadotessa yhä vaikeampi saalistaa hylkeitä, jotka ovat sen pääasiallista ravintoa. Jääpeitteen vähenemisen myötä myös meriliikenne arktisella alueella lisääntyy ja kasvattaa esimerkiksi öljy-onnettomuuksien riskiä.

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 50 vuotta Norjan, Tanskan, USA:n, Kanadan ja entisen Neuvostoliiton välisen, jääkarhun metsästystä rajoittaneen sopimuksen allekirjoittamisesta. Nykyisin tämän ainutlaatuisen lajin suojelemiseksi tarvitaan toimia muuallakin kuin sen esiintymisalueella: paras keino suojella arktisen alueen luontoa on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä koko maailmassa.

FAKTA:

Maailmassa on noin 22 000–31 000 jääkarhua. Suurin osa niistä elää Kanadassa.

Jääkarhut voivat elää luonnossa noin 25–30-vuotiaiksi. Emo synnyttää yleensä kaksi poikasta, jotka painavat syntyessään alle kilon.

Valkoisen turkin alla jääkarhun nahka on musta. Auringonsäteet pääsevät valkoisen karvan läpi ja lämmittävät eläimen ihoa.

Ainoa nelijalkainen eläin, joka käyttää uudessaan vain eturaajojaan.

Valoa

TUNTURIN PÄÄLLÄ

TEKSTI JOONAS FRITZE

*Naali on Suomen uhanalaisin nisäkäs.
Nyt Pohjois-Lapista kantautuu ilahduttavia uutisia:
naali sai tänä vuonna enemmän pentuja kuin
edellisten vuosikymmenten aikana yhteensä. ►*



Naalinpentuja Utsjoella kesällä 2023.



Naalin pesäkumpu erottuu vihreänä ympäröivästä maastosta. Pesäluolastossa voi olla kymmeniä suuaukkoja.

Palsasuon tummat, ikiroudan täyttämät kummut erottuvat maaruskan maalaamasta maisemasta. Suoraan edessä hämmöttää kuitenkin toinen kumpu, vehreämpi, johon katseemme on nauhiintunut jo yli tunnin ajan.

Muutaman sadan metrin päässä tähtystyspaikastamme on naalin pesä, johon on tänä vuonna syntynyt kahdeksan poikasta. Pesäkumpu kasvaa heinää ja on kuin keidas keskellä tunturiluontoa. Rehevyyden ansiota: sen jätökset ovat lannoittaneet ympäröivää maastoa.

Aamulla on satanut, ja mättäällä maassa kylmä alkaa tunkeutua varkain useamman vaatekerroksen läpi. Odotamme näkevämmä vilauksen Suomen uhanalaisimmasta nisäkkästä, mutta ainoa liike on lähtöisin varvuista, jotka vapisevat tunturiylängön yli puhaltavassa navakassa länsituulella.

”Näen tässä edessäni elämäni erityisimmän luontonäyn”, sanoo tunturierämaassa koko ikänsä liikkunut **Jarmo ”Jame” Helander**, jota odottelu ei haittaa.

”Naalin pesäkumpu, joka on otettu uudelleen käyttöön. Edellisen kerran tässä asuttiin vuonna 1994. Se on aika pitkä aika pesän olla tyhjillään.”

Helander on seurannut elämää pesällä keväästä saakka. Hän on asentanut paikalle kaksi riistakameraa, jotka taltioivat kuvia naaleista, kun ne ilmestyvät esiin maan uumeniin kaivamastaan luolastosta.

Ja millaisia kuvia kamerat ovatkaan panneet! Naalit parittelemassa kevätthangilla. Poikaset kisailemassa pesäkummulla. Emo kantamassa pyytämäänsä riekkoa pentujen ravinnoksi.

Naalin paluuta Suomeen odotettiin muutamien tuntien sijaan vuosikymmenten ajan. Riistakameran kuvia katsellessa sen ymmärtää: joskus odotus todella palkitaan.

Pitkä alho päättymässä

Naalit pysyvät piilossa, ja katse alkaa hailla pesältä ympäröivään Utsjoen maisemaan. Kaukana siintävien tuntureiden huiput ovat kuin ikiajoiksi paikoilleen jäähmettyneitä maininkeja. Pohjoisessa erämaassa maiseman muodot ovat pehmeitä, mutta elämä kaikkea muuta.

Täällä Saamenmaan karussa povessa eli 1800-luvulla todennäköisesti yli tuhat naalia. Sen jälkeen? Se tavallinen tarina.

Metsästys hävitti naalin lähes kokonaan maastamme 1900-luvun alkuun mennessä. Lajin kohtaloksi oli koitua turkki, joka pitää naalin – tai naaliin pukeutuvan ihmisen – lämpimänä pakkasella kuin pakkasella. Naalin turkista tuli himon kohde ja tulon lähde.

Naali rauhoitettiin Suomessa vuonna 1940, mutta todellinen aallonpohja oli vasta edessä: vuonna 1996 Suomessa havaittiin yksi naalin pesintä, minkä jälkeen seuraavia poikas uutisia odotettiin, odotettiin ja odotettiin.

Arvelaan, että naalin pitkään jatkuneeseen ahdinkoon vaikutti muun muassa säännöllisten myyrä- ja sopulihuippujen katoaminen ja ketun leviäminen pohjoiseen – molemmat syitä, joiden taustalla on mitä ilmeisimmin myös ilmastonmuutos.

Lumen alla lisääntyvät myyrät ja sopulit kärsivät, jos lämpötila käy talvella plussan puolella. Tenojoen rannalla saamelaisuuteen syntyneen Helanderin mukaan näin

taphtuu yhä useammin. Jos lumi vettyy ja maan pinta jäätyy, seuraavan kesän jyrskijäkanta voi jäädä vaatimattomaksi.

Ilmastonmuutos on auttanut myös kettua levittäytymään tuntureille ja valtaamaan tilaa naailta. Kettu on naalia isompi ja pärjää monenlaisissa oloissa. Kylmää erinomaaisesti sietävä naali voi talvien lämmetessä menettää sen vähäisenkin kilpailuedun, joka sillä kettua vastaan on.

Naalin tilanne näytti pitkään hyvin lohduttomalta, mutta viime vuonna pohjoisesta kantautui ilouutisia: Suomessa oli syntynyt ainakin kolme naalinpoikasta! Tänä vuonna poikasia havaittiin ainakin 25, sillä pesintä onnistui Utsjoen lisäksi Enontekiöllä. Aluksi onnistuneita pesintöjä luultiin olleen kaksi, mutta myöhemmin riistakamerakuvista paljastui yllätykseksi kaksi lisää.

Odotukset ovat nyt korkealla: Helander kertoo myyrä- ja sopulikantojen olleen tänä kesänä kasvussa. Jos sää suosii talvella niiden lisääntymistä, saattaa tunturipaljakkamuuttua ensi kesänä naaleille katetuksi noutopöydäksi.

Pennut antoivat odottaa itseään

Naalit pysyvät visusti luolastossaan, ja vetäydymme entistäkin kauemmas. Helander selvittää kurkkuaan ja kertaa, kuinka Utsjoen pesintä havaittiin.

Yrittäjänä työskentelevä Helander on osallistunut naalin suojeluun vuodesta 2012. Ensimmäisinä vuosina hän osallistui vapaaehtoisena Metsähallituksen koordinoimaan ketunpyyntiin. Yhden lajin metsästäminen toisen auttamiseksi voi

kuulostaa äärimmäiseltä keinolta, mutta naalin paluu ei ole mahdollista ilman tunturialueille viime vuosikymmeninä levi- täytyneen kettukannan harventamista.

Viimeiset kuusi vuotta Helander on viet- tänyt kevättalvet Metsähallituksen palkka- listoilla. Työsuhteeseen kuuluu pääasiassa naalin ruokinta-automaattien ja riistakame- roiden sijoittelua ja huoltoa, naalihavain- tojen perässä liikkumista ja vanhojen pesä- paikkojen tarkkailua.

Viime keväänä, huhtikuun viimeisinä päivinä, Helander teki ensimmäisen ha- vainnon naalista, jonka pesää kiikaroimme nyt entistä kauempaa.

”Ensimmäinen havainto oli toiselta ruo- kinta-automaatilta, noin 10 kilometrin päässä tältä pesäpaikalta. Ei mennyt mon- taa viikkoa, kun huomasin, että toinenkin yksilö tallentui riistakameraan”, Helander kertoo.

Helander kollegoineen päätti tehostaa tarkkailua ja seurasi jälkiä moottorikel- kalla. Hanki oli paikoin kovaa ja jäljitys haastavaa, mutta kokenut eränkävijä pysyi pienten koiraeläinten kannoilla. Lopulta naalit asettuivat pesälle, jonka liepeiltä Helander oli metsästännyt kaksi kettua vain muutamia päiviä aikaisemmin.

Helander vei paikalle riistakameran, jotta mahdollisesta pesinnästä saataisiin todisteita. Pian riistakameraan tallentuikin parittelu, mutta pentuja ei kuulunut pit- kään aikaan.

”Elettiin jo heinäkuuta, ja alkoi olla pet- tymystä ilmassa”, Helander muistelee.

Toivoa piti kuitenkin yllä se, että naalit kantoivat jatkuvasti ruokaa pesäluolas- toon. Heinäkuun 10. päivä pennut nousivat viimein päivänvaloon.

”Täytyy sanoa, että se oli kyllä melko hieno hetki”, Helander sanoo.

Koirannappula auttaa naalia

Muutaman sadan metrin päässä pesästä maastossa möllöttää kahdesta isosta muo- vitynyristä tehty naalin ruokinta-auto- maatti. Helander avaa automaatin kannen ja tarkistaa, että koirannappuloita on vielä jäljellä.

”Hyvin on maistunut naalille ruoka, mut- ta on täällä vielä melkein säkillinen jäljellä.”

Naalikannan uuteen nousuun on useita syitä. Ruokinta-automaatit, joiden yllä- pitoa WWF tukee, ovat auttaneet naalia etenkin silloin, kun luontaista ravintoa on vähän. Vaikka myyrä- ja sopulikannat ovat kasvamaan päin, automaattien tarjoama ravinto on kelvannut lisäravinnoksi. Auto- maatit on rakennettu sellaisiksi, että suu- rikokoisempi kettu ei pääse niiden antimia hyödyntämään.

Suuri syy on myös se, että Suomen naapu- rimaisissa naalikannat on saatu voimakkaa- seen kasvuun. Norjalaiset ovat vapauttaneet Suomen rajan tuntumaan isoissa aidatuissa



Utsjoella sijaitsee 20 Metsähallituksen ja WWF:n ylläpitämää naalin ruokinta-automaattia. Pienessä kuvassa Jarmo Helander huoltaa automaatin viereen asennettua riistakameraa.

tarhoissa, eräänlaisissa naalireservaateissa, kasvaneita luonnonnaalien poikasia. Lisäksi tärkeä tekijä on se, että kettuja on metsästet- ty tunturipaljakoilla.

Helanderin mukaan muillakin tunturi- lajeilla on mennyt tänä vuonna hyvin: kil- juhanhet saivat Pohjois-Norjassa ennätys- määrän poikasia, tunturikihun ja piekanan pesimämenestys oli normaalia parempi ja riekkokanta on vahvempi kuin viime vuosi- na. Ensi vuodeksi odotettu myyrä- ja sopuli- huippu lupaa hyvää tunturiluonnolle.

Muuttuvassa ilmastossa mitään ei voi kuitenkaan sanoa varmuudella, Helander muistuttaa.

”Talvet ovat lauhtuneet ja kesät piden- tyneet molemmista päistä merkittävästi. Tammi-helmikuussa oli ennen vanhaan neljän viikon jaksoja, jolloin viisari ei tul- lut alle kolmenkymppin, mieluummin py- sytteli neljässäkymppissä. Siitä ei päästä mihinkään, ettei näitä lukuja enää nähdä”, Helander sanoo.

Naalin suojelemiseksi on tehty valtavasti töitä. Nyt Helander toivoo, etteivät työn hedelmät sula pois palsasoiden ikiroutais- ten sydämiä lailla.

Naali ilmoittaa paluustaan

Naalit ovat edelleen piilossa. Nyt on aika käydä töihin, siis vaihtaa kameroiden muis- tikortit. Helander viittoilee kohti pesää, ja lähdemme etenemään sitä kohti varovasti.

Helanderin suhde naaliin, saameksi njallaan, on huomattavasti pidempi kuin työsuhde lajin suojelusta päävastuun kan- tavaan Metsähallitukseen.

”Olin noin 8-vuo- tias, kun isäni tör- mäsi Tenolla lohta sou- taessaan pieneen, orpoon naalinpoikaseen. Hän kahvitteli rantatör- mällä, kun poikanen tuli kerjäämään ruo- kaa. Isä antoi sille evästä, mutta kun sama poikanen tuli uudestaan kerjäämään parin päivän päästä, isä toi sen kotiin ja rakensi sille tarhan auttaakseen sitä selviämään”, Helander muistelee.

”No, jonkun ajan kuluttua paikallinen konstaapeli kuuli asiasta ja tuli muistutta- maan, ettei rauhoitettua eläintä saa pitää tarhassa, oli motiivi mikä hyvänsä. Isäni vapautti naalin ja se pyöri vielä hetken pi- hamaastossa, kunnes katosi.”

Nuoruuden naalittavuus teki Helan- deriin lähtemättömän vaikutuksen.

”Minulla on vieläkin nenässä se naalin haju. Kun olen käynyt täällä pesän vieressä huoltamassa kameraa, tuo sama haju is- kee vastaan ja vie minut ajassa taaksepäin. Kaikki tulee elävästi mieleen. Melkein näen sen naalinpojan ja tarhan.”

Saavumme pesälle, ja Helander vaihtaa muistikortit. Samalla hän selaa läpi tuo- reimmat kuvat.

”Tänä aamuna on ollut liikettä, puoli kuuden maissa.”

Olemme jo tekemässä lähtöä, kun maan alta kantautuu ääni. Ihan kuin pienen koi- ran vaimennettu haukahdus.

Voisiko se olla...

Kyllä. Suomen uhanalaisin nisäkäs il- moitti palanneensa juurilleen – toivotta- vasti pysyvästi. ■



Kiljuhanhiperheet kerääntyvät Norjan Porsanginvuonolle ennen syysmuutolle lähtöä. Kuvan viisi nuorta ja aikuinen lintu ruokailivat alueella elokuussa yhteensä yli 130 kiljuhanhen joukossa.

TUNTURILUONTO ON ILMASTONMUUTOKSEN ETULINJASSA

TEKSTI TOTTI TOISKALLIO • KUVA TOMAS AARVAK / NOF BIRDLIFE NORG

Tunturiluonnon lajeista huomattava osa on vaarassa kadota Suomesta. Tänä vuonna toivoa herättivät kiljuhanhen ja naalin ennätyselliset pesimätulokset.

Tunturialueiden lajit ovat ahtaalla: ilmasto lämpenee napapiirin pohjoispuolella moninkertaisesti maapallon keskiarvoa nopeammin, ja herkkää tunturiluontoa uhkaa myös erittäin laajamittainen porojen ylilaidunnus.

”Tunturipaljakoiden lajeistamme lähes 40 prosenttia on uhanalaisia. Niillä ei ilmaston lämmetessä ja eteläisempien lajien vallatessa alaa ole mahdollisuutta siirtyä tunturin huippua ylemmäs”, sanoo WWF:n ohjelmajohtaja **Petteri Tolvanen**.

Koko tunturiluonnon toiminnan kannalta aivan keskeisessä asemassa olevat myyrät ja sopulit ovat nurinkuriselta kuulostavan ongelman edessä: kun talviset vesisateet yleistyvät, voi maan pintaan lumen alle muodostua jääkuori, joka vaikeuttaa niiden selviytymistä talven yli. Hyvissä lumiolosuhteissa luontaisesti neljän-viiden vuoden sykleissä vaihtelevan myyräkannan ollessa kasvuvaiheessa ne lisääntyvät jo talvella hangen suojissa. Myyräsyklin häiriintyminen ja hyvien myyrävuosien vähyys puolestaan heikentää monien muiden tunturilajien, kuten äärimmäisen uhanalaisen kiljuhanhen, pesimämenestystä.

”Kun myyriä ei pesimäkaudella ole, petoeläimet, kuten tunturialueillekin levittäytynyt kettu, keskittyvät saalis-

tamaan maassa pesiviä lintuja ja niiden pesiä. Vain muutaman kymmenen parin voimin Pohjoismaissa pesivä kiljuhanhi voi heikkojen myyrävuosien toistuesaa liian usein kadota kokonaan”, sanoo Tolvanen.

Kiljuhanhen ennätyspesintä on positiivinen poikkeus

Vaikka herkän tunturiluonnon tila laajassa kuvassa heikkenee nopeasti, saadaan tunturialueeltakin silloin tällöin onneksi hyviäkin uutisia. Tänä vuonna kiljuhanhien pesinnät Norjassa onnistuivat yli odotusten – todennäköisesti siksi, että kesäkaudella myyriä oli pesimäalueella runsaasti. Elokuussa kiljuhanhien vakituisella kerääntymisalueella Pohjois-Norjassa havaittiin ennätyselliset 83 nuorta yksilöä.

”Poikasten määrä on suurin koko Norjan syyslevähdysalueen kolmen vuosikymmenen seurantahistoriassa. Se antaa toivoa useiden heikkojen pesimävuosien takia hälyttävässä laskussa olleen Pohjolan kiljuhanhikannan selviämistä ja palaamisesta naalin tavoin myös Suomeen pesimään”, Tolvanen iloitsee.

Onnistunut pesimäkesä tekee myös kiljuhanhien syysmuuttomatkaista turvallisemman. Pesinnässään epäonnistuvat aikuiset kiljuhanhet lähtevät jo keski-

kesällä vaihtamaan sulkiaan Siperiaan, ja muuttavat sieltä Kreikan talvehtimisalueille pitkää ja vaarallista reittiä Venäjän ja Kazakstanin läpi. Onnistuneen pesinnän jälkeen kiljuhanhiperheet taas valitsevat suuremman ja turvallisemman reitin Suomen ja itäisen Euroopan yli.

”Vuosikymmeniä jatkuneen kansainvälisen yhteistyön ansiosta kiljuhanhen levähtämisaalueita Euroopassa on saatu suojeltua. Venäjän ja Kazakstanin kautta muuttavat kiljuhanhet taas ovat paljon suuremmassa vaarassa joutua metsästäjien ampumiksi”, Tolvanen kertoo.

Suomessa kiljuhanhi on pesinyt varmuudella viimeksi vuonna 1995, ja lajia tavataan meillä nykyisin vain muuttoaikoina. Viime vuosina kiljuhanhet ovat alkaneet levähtää Oulun seudulla kevään lisäksi myös syysmuutolla vesilintujen metsästyskauden aikaan. WWF tekeekin tiivistä yhteistyötä alueen metsästäjien kanssa, ja kiljuhanhien liikkeistä tiedotetaan muun muassa metsästäjien WhatsApp-ryhmässä.

”Norjassa satelliittilähettimillä varustetut kiljuhanhet lensivät kuitenkin tänä syksynä lähes suoraan talvehtimisalueilleen. Ukrainassa lyhyen tauon pitäneet linnut taittoivat koko matkan vain 78 tunnissa ja laskeutuivat Kreikan Kerkinjärvelle 15. syyskuuta”, Tolvanen kertoo.



Jussi Saarinen on metsäalan yrittäjä ja metsänhoitaja, joka on erikoistunut jatkuvaan kasvatukseen.

Turvaa ja tuloja metsän

MONIMUOTOISUUDESTA

TEKSTI ANNA RUOHONEN

Muuttuva ilmasto lisää häiriöitä metsissä. Jatkuva kasvatustalouden ja metsän FSC-sertifiointi ovat metsänomistajan työkaluja talousmetsien monimuotoisuuden parantamiseen. ▶

Korkealle kurottelevia paksukaarnaisia mäntyjä, joiden alapuolella lisää saman lajin edustajia monessa eri puusukupolvessa. Maassa lahonneita ja vähän enemmän lahonneita pötkelöitä, niiden ympärillä varvikkoa. Siellä täällä lehtipuita. Tällainen on monimuotoinen metsä.

Mitä useampia lajihavaintoja silmä metsästä tekee, sitä parempaa on yleensä metsän monimuotoisuus – ja sitä paremmin metsä pystyy suojautumaan ilmastonmuutoksen aiheuttamia vitsauksia vastaan.

Yksi esimerkki lämpenevien kesien vaikutuksista metsiin on kirjanpainajakuoriansen aiheuttamien metsätuhojen yleistyminen. Kirjanpainajakuoriainen on lämmöstä nauttiva ja ärhäkkä kuusen tuholainen, jolle tulevaisuuden kuumat ja myrskyisät kesät sopivat.

Jatkuvaan kasvatukseen erikoistuneen metsänhoitajan ja metsäalan yrittäjän **Jussi Saarisen** mukaan pitenevät kesät ja yleistyvät helteet suosivat kirjanpainajaa ja muitakin hyönteislajeja, jotka käyttävät ravinnokseen tuoretta havupuuta. Ilmaston lämmitessä ne levittäytyvät yhä pohjoisemmaksi.

Saarisen mukaan juurisyy kirjanpainajakuoriansen aiheuttamien tuhojen yleistymiselle löytyy avohakkuista, erityisesti avohakkuiden reuna-alueilta.

”Tuuli pääsee vapaasti kaatamaan puita

avohakkuun synnyttämästä metsän reunasta. Kirjanpainajalle syntyy kerralla paljon tuoretta havupuuta, joihin se pääsee munimaan.”

Lisäksi aurinko voi porottaa hakkuuaukean yli vapaasti metsänreunan kuusiin, jotka stressaantuvat kuumuudesta. Stressaantuneen kuusen vastustuskyky laskee ja se tulee herkemäksi erilaisille tuhoille. Tällaiset olosuhteet ovat otolliset kirjanpainajakuoriansen massaesiintymille.

Jatkuva kasvatusta on metsänkäsittelytapa, jossa metsää ei koskaan avohakata, eli metsästä ei koskaan poisteta kaikkia puita. Saarisen mukaan jatkuva kasvatusta ei suojaa metsää täysin kirjanpainajatuhoilta, mutta jatkuvassa kasvatuksessa metsään ei hakata aukkoja. Näin ei synny tuoretta kuusimetsän laitaa, josta kirjanpainajatuhot yleensä lähtevät liikkeelle.

”Jatkuvassa kasvatuksessa kirjanpainajauongelmia tulee, jos metsä hakataan liian harvaksi. Itse en kuitenkaan suosi tätä tapaa”, Saarinen sanoo.

Myös lahoppun rooli kirjanpainajatuhojen estämiseksi on tärkeä. Kun talousmetsässä on kuollutta puuta, sillä elävät lajit voivat saalistaa ajoittain runsastuneen tuholaiskannan yksilöitä ja estää näin laajempien tuhojen syntymisen.

”Nyt meillä on talousmetsiä, joista on siistitty kaikki lahoppu pois. Metsä on ta-

vallaan koko ajan herkässä tilassa, koska sieltä puuttuu puskuri tuhoja vastaan”, Saarinen sanoo.

Jatkuva kasvatusta lievittää metsäluonnon ongelmia

Vuonna 2024 tulee kuluneeksi kymmenen vuotta Suomen metsälain uudistumisesta ja siitä, kun metsän pysyvään peitteisyyteen perustuvasta jatkuvasta kasvatuksesta tuli sallittua. Siinä missä jaksollinen metsänkasvatusta tähtää samanikäisten puiden eli yhden puusukupolven kasvattamiseen, on jatkuvan kasvatuksen tavoite pitää metsässä monta puusukupolvea ja puulajia kerrallaan.

Jatkuvan kasvatuksen hakkuuta tehdään eri voimakkuuksilla metsikön lähtötilanteesta riippuen, mutta kuitenkin niin, että metsä pysyy jatkuvasti peitteisenä. Tämä luo monimuotoisuudelle tärkeää vaihtelua ja hyvän pohjan luontaisten elinympäristöjen säilymiselle.

”Se on myönteistä. Mitä monimuotoisempina pidämme talousmetsiä, sitä kestävämpiä ne ovat erilaisia tuhoja ja ympäristön muutoksia vastaan”, Saarinen sanoo.

Valtaosaa Suomen talousmetsistä käsitellään edelleen avohakkuihin perustuvalla jaksollisella kasvatuksella. Siirtyminen jatkuvaan kasvatukseen ei yksistään poista metsäluonnon ongelmia, mutta se voi



”Esimerkiksi vanhojen metsien tunnettu lintu kuukkeli ei uskalla lentää avohakkuiden yli.”



© OJA IJNERSTEN/WWF-SWEDEN

Kirjanpainaja nauttii lämmöstä ja käy ärhäkästi kuusten kimppuun aiheuttaen kuvan mukaista tuhoa.

vähentää ja lievittää niitä, kuten esimerkki kirjanpainajakuoriaisesta osoittaa. Monimuotoisesta metsästä voi olla metsänomistajalle välillisesti myös taloudellista hyötyä, jos metsätuho jää tapahtumatta metsän lajiston monipuolisuuden ja eri-ikäisten puiden ansiosta.

Sitoumukset velvoittavat muutoksiin

Suomen metsissä elää 833 uhanalaista metsälajia, eikä Suomen metsillä mene monimuotoisuuden näkökulmasta hyvin. Yksi suuri uhka monimuotoisuudelle on elinympäristöjen pirstaloituminen. Avohakkuut, tiet, sähkölinjat, pellot ja muu ihmisen toiminta ovat hajottaneet metsät pieniksi saarekkeiksi. Jäljelle jääneet vanhat metsät ovat pieniä ja etäällä toisistaan. Maisemasta on kadonnut luontainen jatkuvuus.

Suurin osa Suomen metsistä on talousmetsiä. Siksi metsien hakkuutavalla on suuri merkitys elinympäristöjen yhtenäisyydelle. Esimerkiksi vanhojen metsien tunnettu lintu kuukkeli ei uskalla lentää avohakkuuden yli.

Metsien ja koko luonnon ahdinko on ymmärretty globaaliksi ongelmaksi, jota halutaan ratkoa kansainvälinen sopimuksin. Suomi on esimerkiksi sitoutunut EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteeseen suojella 30 prosenttia maa-alueistaan luontokadon pysäyttämiseksi. Sama pinta-alatavoite on kirjattu maailmanlaajuisiksi tavoitteeksi viime vuonna myös YK:n Montrealin luontokokouksessa.

”Suomen pinta-alasta kolme neljäsosaa on metsien peitossa. Siksi metsät ja niiden käyttö ratkaisevat pitkälti, saadaanko luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen pysähtymään Suomessa. Ihmisten metsäteot heijastuvat myös muualle luontoon, esimerkiksi suoluontoon ja vesistöihin”, sanoo WWF:n johtava metsäasian-tuntija **Mai Suominen**.

Suomisen mukaan kansainväliset sopimukset muuttavat suomalaisten metsien käyttöä. Esimerkiksi Lapin eteläpuolisessa Suomessa, jossa vain kolme prosenttia metsistä on suojeltu, suojelun on lisäännyttävä merkittävästi. Talousmetsissä on siirryttävä entistä enemmän jatkuvaan kasvatukseen ja tehtävä luontotekoja esimerkiksi siten, että kaikki lahoppu jätetään metsiin ja lahoppuun tuotantoa lisätään säästöpuiden määrää nostamalla. Metsien pienvesien, kuten purojen ja lampien, varrelle on puolestaan jätettävä useiden kymmenien metrien suojavyöhykkeet.

”Näitä keskeisiä toimia Suomessa jo tehdään, mutta hyvin pienessä mittakaavassa suhteessa siihen, mitä metsälajisto ja vesistöjen laadun turvaaminen edellyttäisi”, Suominen toteaa.

Sertifiointi tuo markkinaetua

Metsälaki ei velvoita metsänomistajaa huolehtimaan metsän monimuotoisuudesta tarpeeksi siihen nähden, mitä metsien nykylä ja kansainvälisten sopimusten tavoitteet vaativat. Jos metsänomistaja haluaa parantaa asemiaan puumarkkinoilla ja

noudattaa lain vaatimustasoa korkeampia kestävyuden kriteereitä metsissään, hän voi siirtyä jatkuvaan kasvatukseen tai sertifoida metsänsä.

Suomessa on käytössä kaksi metsäsertifikaattia, PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) ja FSC (Forest Stewardship Council), joista FSC asettaa tiukemmat ehdot metsänhoidon kestävyydelle. Suomen talousmetsistä 90 prosentilla on PEFC-sertifikaatti ja 10 prosentilla FSC-sertifikaatti.

Mai Suomisen mukaan FSC:n tärkein ominaisuus on se, että sertifioidusta metsästä jätetään metsätalouden ulkopuolelle vähintään viisi prosenttia metsän pinta-alasta. Lisäksi toiset viisi prosenttia käsitellään metsäekosysteemin kannalta erityiskohteina.

FSC-sertifioinnilla metsänomistaja voi saada markkinaetua sertifioimattomiin puutuotteisiin nähden. Esimerkiksi Stora Enso maksaa sertifioidusta puusta metsänomistajalle FSC-lisää, joka korvaa potentiaalisia myyntitulon menetyksiä.

Stora Enson yritysvaltuutettujohtaja **Pekka Kallio-Mannil** mukaan FSC-sertifioitua puuta tarvitaan lisää ja sen kysynnän odotetaan tulevaisuudessa kasvavan. Yrityksen tavoitteena on kasvattaa FSC-sertifioidun puun määrää tuotteissaan.

”FSC-sertifioidun puun menekki on parempi kuin sertifioimattoman. Siitä myös maksetaan enemmän. Lisäksi FSC-sertifioidussa metsissä luontonäkökulmat on huomioitu esimerkillisesti”, Kallio-Mannila sanoo. ■

”Nämä kosket olivat aikoinaan Palokin sydän. Niiden ennallistaminen olisi piristysruiske koko alueelle.”



Kahlitut

KOSKET

TEKSTI JA KUVAT HEIDI VOLOTINEN

Nälönvirran pato on muuttanut alueen maisemaa: kuohuvat kosket muuttuivat seisovaksi vedeksi.

Palokin alueen ennallistaminen on avainasemassa alueen uhanalaisten vaelluskalojen pelastamiseksi. Paikalliset asukkaat toivovat vielä näkevänsä koskien kuohuvan vapaana.

Kyläläiset ovat kokoontuneet Heinäveden Palokkiin kuuntelemaan kaipaavaa laulua: *”Vaik’ olit ikuisen luojasi luoma, muistona susta on kuivunut uoma.”* Yleisö on hiljainen, ja siellä täällä ihmiset pyyhkäisevät vähäeleisesti silmäkulmiaan. Laulu kantaa nimeä Palokin kosket.

Eturivissä istuva 86-vuotias **Mauno ”Manu” Räsänen** on tullut Palokin kyläjuhlaan muistelemaan aikaa, jolloin kosket vielä kuohuivat vapaana. Palokissa

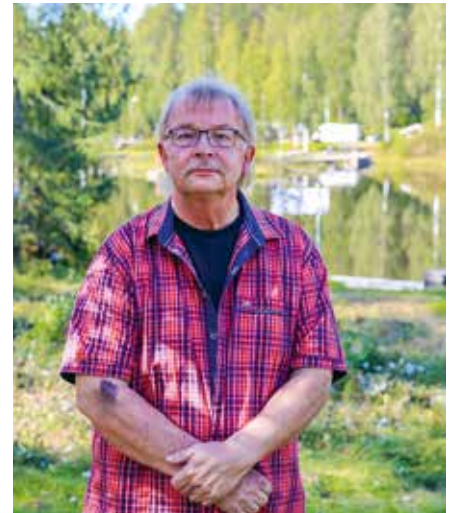
sijaitsevan yhdeksän kosken sarja padottiin 1960-luvulla Outokummun energiantarpeeseen, osin turhaan. Yhtiö haki patoamiseen lupaa, mutta lupaprosessin aikana alueelle ehdittiin rakentaa sähköverkko, jonka avulla sähkö tuotiin kaivokselle muualta. Lupa padon rakentamiseen myönnettiin siitä huolimatta, ja Palokin kosket hiljenivät vuonna 1961. Velvoitetta vaelluskalojen kulun mahdollistavan katalien rakentamiseen ei kuitenkaan ollut,

minkä vuoksi Saimaan vesistön keskeisimmät vaelluskalojen lisääntymisalueet katosivat ja kalojen suosima vaellusreitti meni Palokin kohdalta poikki vuosikymmeniksi.

Ennen patoamista Palokin lähes kahdeksan kilometrin pituinen koskialue tunnettiin kalastajien paratiisina. Kosket olivat merkittävä lisääntymisalue Saimaan alueen virtavesikutuisille kaloille, ja virtaavissa vesissä viihtyivät nykyisin äärimmäisen



Mauno "Manu" Räsänen on asunut Palokin koskireitin varrella 1950-luvulta asti.



Mikko Sopenen uskoo, että Palokin koskien vapauttaminen toisi alueelle elinvoimaa.

uhanalainen Saimaan järviolhi ja erittäin uhanalainen järvitaimen. Vielä 1950-luvulla vaelluskalojen tilanne oli toinen: runsas kalakanta sekä ruokki koskien rannalla asuvia että houkutteli paikalle kalastusmatkailijoita ulkomailta asti.

Myös nuori Räsänen oli koskilla tuttu näky, kun hän kävi narraamassa tammukoita – joskin ilman lupia, sillä kalastusluvat menivät enimmäkseen varakkaille kaupunkilaisherroille. Toisinaan rohkeat seikkailut päättyivät, kun lupia tarkastavat kalastuksenvalvojat saapuivat paikalle.

"Kerran hyppäsin uittoränniin ja laskin sitä pitkin alas ainakin pari sataa metriä. Ei tullut tikkuja persuksiin, ja valvojat jäivät rannalle nuolemaan näppejään", Räsänen muistelee nauraen.

Voimalaitoksen rakentaminen Palokkiin toi mukanaan myös työpaikkoja, siltoja ja autoteitä, jotka helpottivat koskireitin varrella asuvien kyläläisten arkea. Räsänen oli yksi heistä, joita Palokissa tapahtuva muutos työllisti. Perheelliselle, parikymppiselle miehelle padon ja voimalaitoksen

rakennustöistä saadut palkkatulot olivat tervetulleita.

Ajan kuluessa nähtiin patoamisen todellinen hinta. Valtaosa Palokin vapaana virtaavista koskista jäi patoaltaan syvyyksiin seisovan veden alle, padon alapuoliset kosket puolestaan kuivuivat. Maisema muuttui, koskien pauhu hiljentyi ja kalat hävisivät. Koskireitin varrella asuva Räsänen seurasi muutosta läheltä. Asia alkoi kalvamaan, ja Räsänen ryhtyi toimeen. Sisukkaan tahdon myötä syntyi Palokin koskien asiaa ajava kansanliike ja poliittinen ura.

"Minä uskon, että Palokin kosket ovat vielä jonain päivänä vapaana."

Toiveikkaat uutiset koskien tulevaisuudesta kantautuivat Heinävedelle kesän alussa, kun Petteri Orpon (kok.) hallitusohjelmaan kirjattiin Palokin koskien ennallistaminen. Syntyperäinen palokkilainen **Mikko Sopenen** oli kaksivuotias, kun kosket padottiin, ja hän on kuunnellut koko ikänsä aikalaisten tarinoita vapaana virtaavista koskista. Hän ei ollut uskoa silmiään lukiesaan uutisen hallitusohjelman kirjauksesta.

"Palokin kosket ovat kuin aarrearkku, jonka avaimet olemme saaneet käsiimme. Nyt pitäisi enää päästä lukolle", Sopenen kuvailee.

Sopenen on tutkinut alueen historiaa ja koonnut yhdessä **Jonne Postin** kanssa verkkoon kattavan historiikin Palokin koskien menneisyydestä. Hänen haastatteluisaan on korostunut tiiviin kyläyhteisön yhteinen toive: muisto vapaista koskista ja niiden rannoilla kukoistaneesta elämästä halutaan säilyttää tulevia sukupolvia varten. Nyt on kuitenkin käsillä mahdollisuus siihen, että jälkipolville jäisi muutakin kuin pelkkä muisto.

"Nämä kosket olivat aikoinaan Palokin sydän. Niiden ennallistaminen olisi piristysruiske koko alueelle, se toisi mukanaan matkailijoita, retkeilijöitä, työpaikkoja ja lisää kalastustoimintaa."

Terho Laitisen sanoittaman ja **Matti Porolan** säveltämän Palokin kosket -valssin loppusäkeet tiivistävät kyläläisten toiveen.

"*Kuohuistas menneistä viestin mä saan: Pystymme tahdolla tän muuttamaan.*" ■

Tärkeä päätös uhanalaisten vaelluskalojen tulevaisuudesta

Kun Palokin kosket joutuivat patoaltaan syvyyksiin, alueen vesiluonto muuttui. Voimalaitoksen tarpeisiin rakennetun padon yläpuolelle muodostui tekojärvi, jonka pohjaan jäi viisi koskea: Niskakoski, Ylä-Kallioinen, Ala-Kallioinen, Multaväärä ja Lapinkoski. Padon alapuolella sijaitseviin Saunakoskeen, Kissakoskeen, Sahakoskeen ja Hapatokoskeen ei enää virrannut vettä. Padon kohdalla katkesi myös vaelluskalojen reitti.

Lukuisia padonpurkuja luotsannut WWF:n ohjelmajohtaja **Samps Vilhunen** kuvailee Palokin koskien ennallistamista tärkeimmäksi yksittäiseksi toimenpiteeksi, joilla Suomen sisävesien

uhanalaisia lohikalakantoja voidaan elvyttää. Ennallistamisella olisi vaikutuksia myös muihin virtavesilajeihin, kuten selkärangattomiin ja hyönteisiin, jotka ovat lohikaloille tärkeä ravinnonlähde.

"Patoamisen seurauksena Palokin virtavesiluonto muuttui seisovan veden elinympäristöksi, ja se aiheuttaa virtavesieliöstölle valtavia muutoksia. Muutokset eivät kuitenkaan ole peruuttamattomia. Hiitolanjoen patojen purkaminen on siitä hyvä esimerkki. Kun elinympäristö ennallistettiin takaisin luonnolliseen tilaan, lajisto muuttui nopeasti. Luonto kyllä ottaa elinalueensa takaisin, jos sitä on jäljellä", Vilhunen kertoo.



Itämeren kalat ovat **KRIISISSÄ**

TEKSTI HEIDI VOLOTINEN • KUVA PEKKA TUURI

*Kulunut vuosi on ollut Itämeren kalakantojen suhteen hälyttävä.
Itämeren silakkakannat kehittyivät huonosti,
ja lohitalanne muuttui yllättäen katastrofaaliseksi.*

Itämeren kalakannat ovat kriisissä. Itämeren eteläosien silakkakannan kohdennettu kalastus on keskeytetty jo aiemmin, mutta nyt myös Itämeren päältäan ja Suomenlahden silakkakannat ovat taantuneet kriittisen tason alapuolelle. Lisäksi Pohjanlahden silakkakanta alitti tavoitetason ensimmäistä kertaa.

Silakkakantojen heikentymisen taustalla on monia syitä, joista keskeisimpiä ovat Itämeren ekosysteemissä ja ravintoverkoissa tapahtuneet muutokset. WWF:n suoje-luasiantuntijan **Matti Ovaskan** mukaan ravintoketjun alkupään lajit kärsivät elin-ympäristönsä muutoksista eniten.

”Esimerkiksi kun meriveden lämpötila nousee, se vaikuttaa ravintoverkossa ensin planktoniin ja sitten planktonia syöviin lajeihin, kuten silakan kaltaisiin pieniin parvikaloihin. Ympäristön muutoksilla on voimakas vaikutus.”

Myös silakan kalastuksessa tapahtuneet

muutokset ovat vauhdittaneet taantumaa: Vielä 1980- ja 90-luvuilla lähes puolet silakkasaaliista kalastettiin rysillä ja verkoilla rannikon läheisyydestä pääasiassa ihmisen ravinnoksi, mutta 2000-luvulle tultaessa silakan elintarvikekäyttö ja rannikkokalastuksen saalis romahtivat. Nykyisin lähes koko Suomen silakkasaalis kalastetaan trooleilla ja suurin osa kalasta päätyy rehuksi.

Euroopan komissio esitti elokuun lopussa silakan kohdennetun kalastuksen kieltoa Itämerellä. Ovaskan mukaan esitystä voitaisiin tukea vähentämällä kalastusta dramaattisesti, mutta mahdollisuus silakan kalastukselle ihmisravinnoksi olisi hyvä edelleen säilyttää. Lisäksi silakalle on turvattava suotuisat elinolosuhteet niiden lisääntymisen edistämiseksi.

Lohelle vuosi on ollut poikkeuksellinen. Lohien kutuvaellus Pohjanlahden jokiin paljasti, että jotain merkillistä on tapahtu-

nut: lohta on havaittu rannikolla ja joissa merkittävästi vähemmän kuin aikaisemmin, eikä lohien katoamiselle ole tiedossa tarkkaa syytä.

”Odotettiin, että Tornionjokeen nousee tänä vuonna 80 000–100 000 lohta, mutta niitä nousikin vain 20 000. Merivaelluksen aikana kuolevuus on jostain syystä ollut merkittävästi voimakkaampaa kuin aikaisemmin, mikä on erittäin huolestuttavaa”, Ovaska kertoo.

Hänen mukaansa lohien kalastus tulisi ensi vuonna aloittaa vasta sitten, kun asetetut kutukantatavoitteet on saavutettu ja lohien riittävästä määrästä varmistuttu.

”Olemme viime vuosina menneet koko ajan parempaan suuntaan lohien suhteen, mutta tämän vuoden ennustamattomien tapahtumien vuoksi lohien tilanne on nyt niin huteralla pohjalla, ettei kalastusta pitäisi aloittaa ennen kuin varmistumme siitä, että lohta on oikeasti riittävän paljon.” ■



Opettaja

TÄSSÄ AJASSA

TEKSTI JA KUVA SAANA HELMI

Mäkinen esittelee luokansa kierrätyslaatikoita. Luokissa tapahtuva kierrätys on tällä hetkellä kunkin koulun omalla vastuulla.

Arjen kestävästä valinnoista opettaminen on luokanopettaja Outi Mäkiselle työn suola. Hänen johdostaan Aunelan koulussa on kaksi vuotuista ympäristöteemaviikkoa, joita niin oppilaat kuin opettajatkin odottavat innolla.

Joka syys marraskuun alussa Turun Aunelan koulu täyttyy agenteista. Energiansäästöviikolla koulun oppilaat saavat toimia energia-agentteina ja tarkistaa, onko luokkien valot sammutettu ja roskat kierrätetty.

Energiansäästöviikko on toinen koulun kahdesta vuotuisesta ympäristöteemaviikosta, jotka on ideoitu Outi Mäkisen vetämässä kestävä kehityksen työryhmässä. Lasten innostus kertoo, että teemaviikot ovat oivallinen tapa järjestää ympäristökasvatusta.

”Se, että kirjasta luetaan muutama kappale kierrätyksestä, ei riitä innostamaan lapsia. Suurin vaikutus on opeilla, joita sovelletaan arkeen elämyksellisellä tavalla. Uskon, että teemaviikot ovat jättäneet jäljen jokaiseen oppilaaseen”, Mäkinen sanoo.

Mäkinen itse on kasvatettu kunnioittamaan luontoa. Hänen isänsä on biologi ja äiti biologian opettaja. Vanhemmiten tarve vaikuttaa ympäristöasioihin on voimistunut.

Ensi keväänä koulussa vietetään jo 10. kertaa Itämeri-viikkoa, joka ulottuu koulun jokaiseen luokkaan ja useisiin oppiaineisiin. Esimerkiksi suomen kielen tunneilla kirjoitetaan tarinoita Itämerestä, musiikissa lauletaan meriaiheisia lauluja ja liikunnassa vedetään köyttä.

”Olen pyytänyt koululle puhujia, kuten meribiologin, kalastajan ja merikapteenin. Viikko on tuttu perinne, johon opettajilla on matala kynnyks osallistua.”

Viimeisen kymmenen vuoden aikana ympäristökasvatusta on noussut vahvemmin valtakunnan opetussuunnitelmaan, ja ympäristöteemojen opetuksesta on Mäkisen mukaan tullut opettajille helpompaa.

”Opettajat seuraavat oppikirjoja, joissa kestävä kehityksen teemat lisääntyvät koko ajan. Se, miten paljon aiheita sovelletaan koulun arjessa, on kuitenkin pitkälti kiinni opettajasta.”

Mäkiselle kestävästä arjesta opettaminen

on itsestäänselvyys ja kunniatehtävä, jota hän aikoo jatkaa koko opettajauransa ajan. Tänä syksynä hän käynnistää kestävä kehityksen kerhon, jossa lapset pääsevät muun muassa ideoimaan ratkaisuja kestävä kouluarkeen.

”Se, että kirjasta luetaan muutama kappale kierrätyksestä, ei riitä innostamaan lapsia.”

”Opettajan on erityisen tärkeää elää tässä ajassa ja ymmärtää, mitä maailmassa tapahtuu. Meillä on tärkeä vastuu opettaa lapsille luonnon kunnioittamisesta. Samalla se on mieletön tilaisuus vaikuttaa tulevien sukupolvien asenteisiin. Huomaan jo vaikutuksen, kun osa lapsista pyytää retkilä pussia roskienkeruuseen.” ■

TÄLLÄ PALSTALLA
ASiantuntijamme
YRITTÄVÄT VASTATA
VAIKEISIIN KYSYMYKSIIN
YMMÄRRETTÄVÄSTI.

WWF vaikuttaa

YK:N ILMASTOKOKOUKSESSA

TEKSTI TOTTI TOISKALLIO

Maailman valtiot kokoontuvat marras-joulukuun taitteessa YK:n ilmastokokoukseen Dubaihin. Mitä varten kokouksia järjestetään ja millainen merkitys niillä on?

”YK:n ilmastokokouksissa maailman maiden edustajat neuvottelevat ja sopivat siitä, miten ilmastokriisiä ratkaistaan yhteisvoimin. Silloin, kun kaikki maailman valtiot onnistuvat sopimaan riittävistä tavoitteista ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi, kokouksilla on suuri merkitys. Koska ilmastomuutos ei tunne valtioiden rajoja, on äärimmäisen tärkeää, että maat sitoutuvat yhteisiin tavoitteisiin ja toimivat niiden saavuttamiseksi.”

Millaisia päätöksiä kokouksessa tulisi tänä vuonna saada aikaan?

”Fossiilisten polttoaineiden rooli ilmastokriisin aiheuttajana on ilmiesvä. Tänä vuonna on löydettävä yhteinen linja siitä, että niiden tukeminen ja käyttö lopetetaan. En kuvittele, että käyttö lopetetaan heti, mutta askelmerkeistä pitää nyt sopia.

Myös rahoitus on vuodesta toiseen tärkeimpien aiheiden listalla. Koska pitkälle teollistuneet maat ovat aiheuttaneet nykyisen ilmastokriisin, niiden on lisättävä rahoitusta sen torjumiseksi sekä ilmastomuutokseen sopeutumiseksi. Vauraat maat eivät vielä ole lunastaneet lupaustaan 100 miljardin dollarin rahoitustasosta.

Tänä vuonna kokouksessa arvioidaan myös sitä, ovatko tähänastiset ilmastotoimet olleet riittäviä Pariisin sopimuksen tavoitteisiin nähden. WWF toivoo mailta uskallusta myöntää, että aikataulussa ja kunnianhimoissa ollaan pahasti jäljessä.”

Kokouksen puheenjohtajana toimii öljy-yhtiön johtaja. Miten tämä vaikuttaa kokoukseen?

”Puheenjohtajavalinta on saanut osakseen laajaa kritiikkiä. Kokouksen isäntämaalla on kuitenkin suvereeni oikeus valita kokouksen puheenjohtaja. Epäilemättä Dr. **Sultan Ahmed Al Jaber** tuntee öljyteollisuuden läpikotaisin. Toivon, että hän onnistuu taivuttelemaan kaikkein jyrkimmin fossiilipäästöjen vähentämistä vastustavia maita riittävien sopimusten aikaansaamiseksi.”

WWF osallistuu kokoukseen tarkkailijan roolissa. Mitä tämä käytännössä tarkoittaa?

”Pääsemme seuraamaan neuvotteluja paikan päällä ja pidämme ajoittain myös kommenttipuheenvuoroja yleisistunnossa. Vuoden mittaan olemme saaneet myös antaa kirjallisia kommentteja valmisteleviin työryhmiin.

WWF:n asiantuntijat ovat arvostettuja osaajia, joita kokoukseen osallistuvat päättäjät kuuntelevat. Esimerkiksi WWF:n kansainvälisen ilmasto- ja energiaohjelman johtaja **Manuel Pulgar Vidal** on Perun entinen ympäristöministeri ja toimi vuoden 2014 ilmastokokouksen puheenjohtajana. Vahva asiantuntemuksemme ja laajat verkostomme auttavat viemään viestimme perille.”

Maailmassa on noin 200 maata. Mitä merkitystä Suomen kaltaisella valtiolla on näin suuressa joukossa?

”Suomi on osa hyvinkin vaikutusvaltaista EU:n neuvotteluryhmää. Ilmastodiplomatian kentällä yksittäinen maa voi olla kokoaan huomattavasti suurempi, mutta yleensä se edellyttää pitkäaikaista strategista panostamista sekä rahoituspanostuksia. Suomi kuuluu niihin harvoihin maihin, joiden päästöt ovat olleet lasku-uralla jo monta vuotta. Meidän ratkaisumme kiinnostavat muuta maailmaa.” ■



© AKI PERÄ / SINIKOSKI / WWF

”SUOMEN RATKAISUT PÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISEKSI
KIINNOSTAVAT MUUTA MAAILMAA”, KERTOO
WWF:N ILMASTO-OHJELMAN JOHTAJA **BERNT NORDMAN**.

TÄLLÄ PALSTALLA
PÄÄSEVÄT ÄÄNEEN
IHMISET, JOTKA
SUOJELEVAT LUONTOA
KENTÄLLÄ.



Alfred Indra Kusuma Rombe johtaa nuorten Gappeta Borneo -ympäristöjärjestöä, joka tekee yhteistyötä WWF Indonesian kanssa.

Lantakasat paljastivat uuden

NORSUPOPULAATION

TEKSTI TIITU SAARIKOSKI

Alfred Indra Kusuma Rombe keräsi norsunlantanäytteitä Kalimantanin vaikeakulkuisessa maastossa Borneon saarella selvittääkseen, eläkö alueella norsuja.

”Malesian puolella Borneon saarta Sabahissa elää tiittävästi 1000–1500 villiä borneonnorsua, mutta Indonesian puolella saarta Kalimantanin alueella norsuja ei olla aiemmin tutkittu. Itse asiassa uskoin aiemmin, ettei Kalimantanilla ole lainkaan norsuja.

Etsimme merkkejä norsuista Tulin Onsoin alueella Pohjois-Kalimantanilla. Työskentelimme noin kymmenen hengen tiimeissä, joihin kuului metsänvartiota, tutkijoita ja paikallisia. Tutkimusjakson aikana teimme alueelle useita päiviä kestäviä retkiä, joiden aikana matkasimme veneillä jokia pitkin, tunkeudimme tiheiden metsien läpi ja kiipeilimme jyrkässä maastossa.

Norsujen laskeminen ei ole aivan yksinkertaista, mutta se onnistuu keräämällä tietoa niiden jättämistä jäljistä, erityisesti lantakasoista. Kulkiessamme pidimme silmät auki norsunjälkien, norsujen kylpymiseen soveltuvien lammikoiden ja lannan varalta.

Jokaisesta norsuihin viittaavasta havainnosta teimme yksityiskohtaiset muistiinpanot: missä koordinaateissa se havaittiin, minkälaisella maaperällä, mitä kasveja ympärillä kasvoi ja miltä lanta näytti.

Puolentoista vuoden ajan tiimimme keräsi norsujen läsnäoloon viittaavaa tietoa. Analysoimme esimerkiksi lantakasojen määrää, ulkonäköä ja sitä, kuinka vanhoja ne ovat. Saimme selville, että Kalimantanilla elää 13 borneonnorsua!

Infrastruktuurin rakentamisen, laittomien hakkuiden sekä maanviljelyn, erityisesti öljypalmuviljelyn leviämisen takia ihmiset ja villieläimet elävät yhä lähempänä toisiaan. Tämä johtaa entistä useammin vaarallisiin kohtaamisiin, joissa voi kuolla niin ihmisiä kuin norsujakin. Vain ymmärtämällä, missä villieläimet elävät ja liikkuvat, voimme sekä suojella että ennallistaa näitä elinympäristöjä ja minimoida kohtaamiset ihmisten kanssa.” ■

Borneonnorsu on aasiannorsun alalaji, joka elää vain Borneon saarella. Borneonnorsut ovat uhanalaisia, ja niiden suurin uhka on elinympäristöjen katoaminen. WWF:n tavoitteena on pysäyttää Borneon saaren metsäkato, joka on edennyt viime vuosikymmeninä huolestuttavaa vauhtia. WWF torjuu metsäkatoa kehittämällä vastuullista palmuöljyntuotantoa ja plantaasien hoitoa. WWF edistää myös norsujen elinalueiden suojelua, tukee borneonnorsujen tutkimusta ja ehkäisee niiden salametsästystä. Viime vuosina Borneon metsäkadon vauhtia on onnistuttu hidastamaan, mikä tuo toivoa saaren metsille ja lajeille – myös borneonnorsulle.

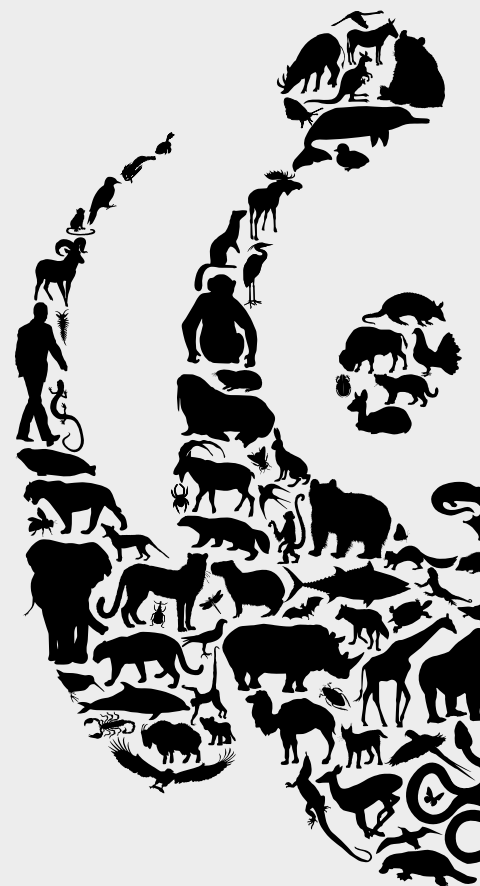
Tuoreita

ONNISTUMISIA

Kiitos tuestasi! Nämä ajankohtaiset onnistumiset eivät olisi mahdollisia ilman tukijoitamme ja pitkäjänteistä luonnonsuojelutyötämme. Löydät lisää onnistumistarinoita osoitteesta wwf.fi/suojelusaavutukset.

Kaakkois-Aasiasta löytyi lähes 400 uutta lajia

Mekongin jokialueelta Kaakkois-Aasiasta on löytynyt yhteensä 380 uutta lajia, joiden joukossa on muun muassa kaloja, matelijoita ja yksi nisäkäs. Mekongin seudun monimuotoinen luonto on hyvin uhattu. Alueen metsiin ja vesistöihin kohdistuu valtava paine: hakkuita, tiehankkeita, padonrakennusta, saasteita, laitonta villieläinkauppaa. Alueen metsien hupeneminen on nopeaa, ja monet lajit saatetaan menettää ennen kuin niitä ehditään edes löytää. Työskentelemme Mekongin luonnon suojelemiseksi yhdessä valtioiden hallitusten, paikallisten viranomaisten, järjestöjen ja kanssa.



Saimaalla sata kuuttia ja onnistunut norppien siirto

Saimaannorpan suojelu on tuottanut tulosta, kun keväällä syntyi ennätyselliset 100 kuuttia. Korkeaa syntyvyyyttä selittävät muun muassa hyväkuntoiset naaraat, lisääntymiskykyyn selvinneet uudet yksilöt, riittävän lumiset talvet sekä viime vuosina laajentuneet ja yhtenäistyneet kalastusrajoitusalueet. Asiantuntijamme ja vapaaehtoisemme auttavat norppaa talvisin kolaamalla apukinoksia norpan pesintään. Toukokuussa osallistuimme kahden aikuisen

norpan siirtämiseen Pihlajavedeltä muihin Saimaan osiin lajin geneettisen monimuotoisuuden turvaamiseksi. Norppanaaras Amalia siirrettiin Kolovedelle vahvistamaan synnyttävien emojen joukkoa, ja urosnorppa Tuukka muutti Etelä-Saimaalle vieden mukanaan uusia geenejä. Onnistuneiden siirtojen vaikutukset ovat toivottavasti nähtävissä tulevaisuuden norppasukupolvissa, jos Amalia ja Tuukka onnistuvat lisääntymään uusilla alueillaan.



© HENRIK BRINGSØE

Öljyntorjuntajoukot puhdistivat rantoja kevään öljyonnettomuuksissa



© TOTTI TOKKALIO / WWF

Öljyntorjuntajoukkomme ovat toimineet ripeästi tänä vuonna tapahtuneissa öljyonnettomuuksissa. Vapaaehtoisista koostuvat joukot hälytettiin apuun ensin huhtikuussa, kun öljyä valui lipeätehtaalta Saimaaseen, ja siten kesäkuussa, kun öljyä päätyi veteen Sipoossa huviveneen upottua. Viranomaiset hälyttävät vapaaehtoiset apuun silloin, kun öljyä päätyy rannoille. Rantojen siivous öljystä on hidasta käsitöitä, joten vapaaehtoisten osaava apu on tärkeää. Öljy on riski alueen eliöille, eritoten linnuille. Tarjoamme vapaaehtoisille koulutusta öljyntorjuntaan sekä öljyntyneiden eläinten käsittelyyn ja hoitoon. Syyskuussa öljyntorjuntavapaaehtoiset testasivat taitojaan käytännössä harjoituksissa Hangossa.



Tiikerien määrä kasvussa Bhutanissa



© EMMANUEL RONDEAU / WWF-US

Bhutanissa tiikerien määrä on kasvanut yli neljänneksellä sitten edellisen kanta-arvion. Vuonna 2015 maassa arvioitiin elävän 103 tiikeriyksilöä, kun tämän vuoden kanta-arvion mukaan luku on 131. Tiikeripopulaation kasvua Bhutanissa selittävät parantunut lainsäädäntö, yhdessä paikallisten yhteisöjen kanssa toteutetut suojeluohjelmat, elinympäristöjen ennallistaminen sekä ihmisten ja villieläinten välisten konfliktien ehkäiseminen. Tuimme WWF Bhutanin toimintaa vuosina 2009–2021 ulkoministeriön ja WWF-kummien tuella. WWF:n Bhutanin toimisto työskentelee luonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseksi, paikallisten ihmisten kestävien elinkeinojen kehittämiseksi sekä ihmisten ja villieläinten välisten konfliktien vähentämiseksi.



© YASIN HEMMATI / UNSPLASH

Terästeollisuudelle uusi työkalu päästöjen vähentämiseen



Yritysten ja rahoituslaitosten päästövähennyksiä kirittävä Science Based Targets initiative (SBTi) julkaisi heinäkuussa uuden ohjeistuksen, joka auttaa teräksen tuottajia asettamaan vaikuttavia, tieteeseen perustuvia päästövähennystavoitteita. Myös sijoittajat ja terästä käyttävät yritykset voivat soveltaa uutta ohjeistusta. Terästeollisuus on yksi maailman suurimmista ilmastomuutoksen kiihdyttäjistä, sillä valtaosa terästuottajista käyttää fossiilista kivihiiltä energianlähteenään – joko suoraan masuuneissa tai sähkön tuotannossa. Olemme yksi SBTi:n perustajajäsenistä, ja asiantuntijamme ovat olleet mukana luomassa uutta ohjeistusta.

Metsänomistaja

NOLOSTUU

Julkisuudessa näkee aika ajoin, miten joku kertoo olevansa ”metsänomistajan asialla”. Väite on rohkea, sillä Suomessa on 600 000 metsänomistajaa. Heillä on runsaasti erilaisia tavoitteita ja haaveita, tottumuksia ja opinhaluja.

Metsänomistajissa on ihmisiä, jotka osoittavat mieltä hakkuista vastaan, ihmisiä, jotka itse toteuttavat hakkuista, ihmisiä, joilla on ymmärrystä molempiin suuntiin ja ihmisiä, jotka eivät edes tiedä omistavansa metsää.

Minäkin lukeudun metsänomistajien kirjajaan joukkoon. Tohdin todeta, että kukaan ei voi olla 600 000 metsänomistajan asialla, sillä meillä ei ole yhteistä asiaa.

Suomessa metsänomistus nähdään usein ikiaikaisena oikeutena. Tosiasiassa ilmiö on varsin tuore. Nykymallin mukainen palstajako toteutettiin isojaossa 1700–1900-luvulla, ja sen jälkeenkin metsänomistusta on järjestetty uudelleen.

Maansa lunastaneet torpparit saivat vuonna 1922 mahdollisuuden hankkia lisämaita, metsää korkeintaan 20 hehtaaria. Tarvittaessa tiloja kasvatettiin pakkoluovutuksen kautta. Toisen maailmansodan jälkeen säädettiin puolestaan maanhankintalaki, jolla haluttiin taata asuinpaikka rintamasotilaille ja evakoille. Yhteiseen hyvään joutui luovuttamaan maata, jos omisti sitä yli 25 hehtaaria.

Nykyään monet tuohtuvat ajatuksesta, että valtio tai EU kajoaisi metsänomistajan oikeuksiin. Mitään uutta siinä ei olisi. Yhteiskunta on puuttunut metsänomistajien asioihin monin tavoin aina kulloisenkin arvomaailman mukaan. Ylhäältä päin sanelua on esimerkiksi tukipolitiikka, jossa omistajia on kannustettu esimerkiksi ojittamaan metsiään tai rakentamaan metsä-autoteitä.

Oikeastaan metsänomistajat saavat tehdä aidosti itsenäisiä päätöksiä harvoin, sillä metsästä saatava toimeentulo riippuu ulkopuolisista tahoista: siitä, että joku ostaa puut.

Todellisuudessa kukaan meistä ei edes omista metsää. Metsä on ekosysteemi ja kuuluu maaperälle ja eliöille. Metsän omistaminen on hallinnollinen käsite, jolla ei luonnon kasvojen edessä ole totuusarvoa. Yhteiskunta antaa metsän ”omistajan” tehdä metsää koskevia ratkaisuja ja hyötyä alueesta taloudellisesti, mutta osuvampi termi olisi metsän hallinnointi.

ANNI KYTÖMÄKI ON HÄMEENKYRÖLÄINEN KIRJAILIJA JA LUONTOKARTOITTAJA, JOKA IHAILEE KAIKKEA SAMMALOITUNUTTA.

Hallinnoin neljää metsätilaa, joiden yhteispinta-ala 24 hehtaaria. Ensimmäisen metsän ostin esikoisromaanini tekijänpalkkioilla vuonna 2015. Sitten olen kyennyt ostamaan lisää metsiä Metso-ohjelman ansiosta. Olen suojellut metsäni pysyvästi, ja Metso-ohjelmassa suojelusta maksetaan korvaus. Tämäkin on esimerkki siitä, miten valtio puuttuu metsänomistajuuteen: valtio toteuttaa nykyajan arvoja, joihin kuuluu myös luonnonsuojelu.

Romaanieni myötä metsiensuojeluhaaveeni toteutui mutta sai myös uuden motiivin. Kirjani painetaan paperille, joka on tehty puusta. Olen yrittänyt löytää vaihtoehtoja, ja tuoreimman teokseni materiaali onkin 50-prosenttisesti kierrätyspaperia. Silti kulutan liikaa luonnonvaroja, kuten kaikki länsimaisen kulttuurin edustajat. Metsiensuojelu on välttämätöntä ekologisista syistä, mutta koen sen myös henkilökohtaisena velanmaksuna.

Viime syksynä ostin 10 hehtaaria metsää kotini vierestä. Kaupanteon jälkeen hiippailin metsään. Kuuntelin haapoja, katseilin sammalviittaisia siirtolohkareita, mäyränpolkuja ja käenkaaleja. ”Teillä ei ole enää mitään hätää”, sanoin ääneen.

Samassa nolotti. Ei metsä tiennyt koskaan vaarassa olleensa. Se vain jatkoi omaa villiä elämäänsä jälleen kohti uutta päivää, pikku omistajasta mitään piittaamatta. ■



Resepti

RUOKAVALINNOILLA ON MERKITTÄVÄ VAIKUTUS ILMASTOON JA LUONNON MONIMUOTOISUUTEEN.

LISÄÄ RESEPTJÄ:
wwf.fi/reseptit

Helppo SIENIKEITTO

Annoksia: 4
Valmistusaika: 10 min + 15 min

*Tilaa WWF:n maksuton ruokakurssi sähköpostiisi:
wwf.fi/ruokakurssi*

Ainekset

12 dl tuoreita sieniä,
esim. kantarelleja tai
suppilovahveroita
1 valkosipulinkynsi
1 sipuli
2 rkl rypsiöljyä
2 rkl timjaminlehtiä tai
hienonnettua rosmariinia

n. 7 dl kasvislientä
1/2 tl sokeria
1/2 tl rouhittua musta-
pippuria myllystä
2 dl vegaanista ruoka-
kermaa
2 tl raastettua
sitruunankuorta

Valmistusohje

1. Puhdista sienet. Kuullota niitä kattilassa sekoitellen, kunnes niistä ei enää irtoa nestettä.
2. Kuori ja hienonna sipulit. Lisää ne kattilaan öljyn ja timjamin kanssa. Kuullota muutama minuutti. Lisää sienet, kasvisliemi, sokeri ja mustapippuri. Keitä 15 minuuttia.
3. Soseuta keitto siten, että joukkoon jää sattumia. Lisää ruoka-kerma ja sitruunankuori keittoon. Anna lämmetä. Jos haluat sakeampaa keittoa, suurusta se maissitärkkelyksellä pakkauksen ohjeen mukaan. Tarjoa leivän kanssa.



Tukijapalvelu

Puhelin: 040 192 3112,
avoinna arkisin klo 9–16
Sähköposti: tukija@wwf.fi
Osoite: WWF Suomi, tukijapalvelu,
Lintulahdenkatu 10, 00500 Helsinki
wwf.fi/tukijapalvelu

Lahjoitustili:
FI41 1572 3000 0111 89
BIC (Swift) NDEAFIHH
MobilePay-lahjoitus-
numero: 24620



© AKI PERKA-SIKKOSKI / WWF



Kilautetaan kummille!

Puhelimeen vastasi Ulla,
tuore Sademetsä-kummi.

Miksi päätit liittyä vastikään Sademetsä-kummiksi? ”Minulle sademetsissä on eniten pelastettavaa, sillä niiden poikkeuksellisen rikasta luontoa tuhoetaan niin kammottavaa vauhtia. Lahjoittaminen tuntui ainoalta keinolta auttaa niin kaukaista aluetta.”

Mikä on sinulle mieluisinta tekemistä luonnossa? ”Asun luonnon keskellä, joten en osaa ajatella, että menisin sinne tekemään jotakin tiettyä. Joskus vien muutaman vuoheni metsään syömään ja katselen niitä kannolla istuen. Ei luonnossa tarvitse tehdä sen ihmeempää.”

Mihin asioihin olet kiinnittänyt huomiota luonnossa viime aikoina? ”Luonnon kasvuun ja päivittäisiin muutoksiin. Esimerkiksi kesän hellejaksolla havainnoin, miten monet kasvit nuupahtivat, kun vesisateita joutui odottamaan.”

Miksi on mielestäsi tärkeää tukea luonnonsuojelua? ”Tuntuisi oudolta vain jäädä suremaan jo kadotettua ja menetettyä. Meidän täytyy vähintäänkin yrittää pelastaa se, minkä voimme.”



© JUHA TASKINEN / WWF

PÄIVÄTYÖKERÄYS NORPAN HYVÄKSI

Syksyllä koulujen alettua käynnistyi WWF:n Päivätyökeräys, jossa nuoret pääsevät osallistumaan luonnonsuojeluun. Oppilaat työskentelevät päivän ajan työpaikassa tai kotona ja lahjoittavat palkkionsa suojelutyöhön. Tuloilla autetaan erittäin uhanalaista saimaannorppaa, joka tarvitsee kipeästi apua. Keväällä syntyi ennätyselliset 100

kuuttia, mutta nyt näitä nuoria yksilöitä uhkaa muun muassa Saimaan alueen verkkokalastus. Tänä vuonna pyydyksiin hukku-neita yksilöitä on löytenyt jo hälyttävän monta. Olit sitten opettaja, vanhempi tai vaikka lapsen kummi, vinkkaa päivätyökeräyksestä lähipiirisi koululle. Lue lisää osoitteesta wwf.fi/paivatyokerays

Ovatko tietosi ajan tasalla?

Voit päivittää itse tietosi ajan tasalle osoitteessa wwf.fi/tukijapalvelu. Tarkistathan etenkin sähköpostiosoitteesi, sillä lähetämme ajankohtaiset kummiuutiset aina sähköpostitse. Voit myös muuttaa WWF-lehden tilauksesi paperisesta sähköiseksi. Kiitos, että tuet työtämme!



© ANNI TASKINEN / WWF

KURKKA KAUPPAAN!

WWF-TUOTTEITA
OSTAMALLA TUET
TYÖTÄMME LUONNON
HYVÄKSI.

Panda-paita perheen pienimmille!

Tiesitkö, että verkkokaupпамme valikoimassa on myös laadukkaita vaatteita lapsille ja vauvoille? Tutustu suloisiin tuotteisiin ja tue samalla WWF:n luonnonsuojelutyötä:

kauppa.wwf.fi



Osa omaisuudesta

LAHJAKSI ELÄIMILLE

TEKSTI JA KUVA SAANA HELMI

Juhani Koskinen nimettiin ”WWF-mieheksi”, kun hän toistuvasti otti luonnon puheenaiheeksi kaveripiirissään. Vitsimielessä myönnetty lempinimi kuvastaa häntä hyvin. Koskinen paitsi puhuu luonnon puolesta myös testamenttasi osan omaisuudestaan WWF:lle.

Juhani Koskinen istuu Helsingin kenties urbaaneimmassa puistossa, jossa runsaita lehtipuita ja kumpuilevaa nurmea ympäröivät korkeat talot. Mäyräkoirat Matti ja Teppo tarkkailevat terävinä ohikulkijoita. Lapsena Koskinen vietti pitkiä aikoja Länsi-Suomen maaseudulla, mutta myös kaupunkielämä on vahvistanut hänen suhdettaan luontoon.

”Nuorena kesät kuuluivat suvun mökillä, partiossa ja seurakunnan leireillä. Nyt kun asun Helsingin keskustassa, läheisin kytkös vihreään on tämä Sinebrychoffin puisto. Pidän kaupunkielämästä, mutta samalla olen tajunnut, että vielä joskus haluan ulko-oveni avautuvan suoraan luontoon”, Koskinen sanoo.

Ei mitään radikaalia

Kun Koskinen lapsena touhusi kesämökin lähimetsässä, ei hän miettinyt sen vointia. Suomalaiselle metsä on itsestäänselvyys.

”Ajattelemme yksiselitteisesti, että meillä on täällä paljon metsää, jossa on kiva olla. Mutta kuten elämässä muutenkin, lakkaamme usein välittämästä varmoina pidetyistä asioista. Jonain päivänä saatamme huomata, että ei metsässä enää voikaan olla.”

Poliittinen kiistely luonnonsuojelusta ei riitä vipuvarreksi muutokseen, vaan Koskisen mukaan koko yhteiskunnassa tulisi tapahtua käänne. Ensilukemalta saattaa kuulostaa radikaalilta, mutta sellaiseksi Koskinen ei sitä tarkoita.

”Jos lapsena me kaikki jo sisäistäisimme kestävän tavan elää, osaisimme heti miettiä, miten kannattaa syödä tai kuluttaa. En tarkoita muutoksella mitään suurta, vaan vaikka vain roskien keräämistä maasta. Pienillä asioilla on merkitystä.”

Perintö luonnon hyväksi

Koskinen päätti vastikään testamentata osan omaisuudestaan WWF:lle. Hänelle se oli realistinen tapa käsitellä joskus päättyvää elämää ja ohjata perintö itselle tärkeisiin asioihin.

”Elämästä ei ikinä tiedä. Siksi halusin varmistaa, että edes osa omaisuudestani menee niiden asioiden hyväksi, joista sain itse nauttia. Eläimet ovat minulle rakkaita, ja luotan WWF:ään niiden suojelijana. Toivon esimerkkinä tuovan testamenttilahjoittamisen hie-man lähemmäs ihmisten ajatuksia. Jokaisella on jokin asia, jonka haluaa säilyvän maailmassa.” ■



WWF-Tempaus
2023–2024

ALAKOULU

TULEVAISUUDEN luonnonsuojelijat

WWF-Tempaus on alakoululaisten teemapäivä, jossa oppilaat tutustuvat luonnon monimuotoisuuteen rastiradalla ja keräävät varoja WWF:n tärkeään luonnonsuojelutyöhön. Ympäristökasvatuksen asiantuntijoiden suunnittelemien tehtävien kautta tarkastellaan luonnon monimuotoisuutta: tutkaillaan pihalla, kurkataan luontoliveen ja innostutaan Itämerestä. Samalla kerätään yhdessä varoja luonnolle. Tulkaa mukaan!



**WWF:n
Päivätyökeräys**
2023–2024

YLÄKOULU

TEE PÄIVÄ HOMMIA autat saimaannorppia

WWF:n Päivätyökeräys on helppo ja tehokas tapa osallistua uhanalaisen saimaannorpan suojelemiseen. Oppilas tekee koulupäivän ajan hommia työpaikassa tai kotona, ja lahjoittaa palkkionsa suojelutyöhön. Tuella autetaan norppia pesimään vähälumisina talvina, vaikutetaan päätöksiin kalastusrajoituksista ja edistetään norppatutkimusta. Yksi päivä hommia koko koululta tarkoittaa lukuisia turvattuja elinpäiviä norpille.



Tutustu ja ilmoittaudu osoitteessa
wwf.fi/tempaus



Lue lisää ja osallistu osoitteessa
wwf.fi/päivätyökeräys